

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 531-1907)

Originalt emne

Gader

Gader/Gader, Gangstier og Veje i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 19. marts 1908 - side 14

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 531-1907)

Besværing til Indenrigsministeriet fra Ejeren af Ejendommen Nr. 12 paa Rosensgade over den vedtagne Nedlæggelse af Raadhusstræde.

Forslag til Svarskrivelse til Indenrigsministeriet fremlagdes saalydeude:

"Ved Skrivelse af 7. d. M. har Stiftamtet meddelt Byraadet Indenrigsministeriets Skrivelse af 4. s. M. vedr. det hoslagt tilbagefølgende Andragende, hvori Mekaniker P. Frantz Petersen besværer sig over, at Byraadet skal have vedtaget at nedlægge det saakaldte Raadhusstræde her i Byen, og har i denne Anledning udbedt' sig Byraadets Erklæring meddelt.

Saaledes foranlediget tillader Raadet sig at fremsende et Rids over Raadhusstræde og de nærmest derved beliggende Gader og Bygninger. Paa Ridset er Andragerens Ejendom angiven med et rødt Kryds. Som det vil ses af dette Rids, er Ejendommen ikke beliggende ved Raadhusstræde men ligger saaledes, at man fra Ejendommen har Udsigt over Strædet, og saaledes at man fra Domkirkepladsen paa langs ad Strædet kan se Ejendommen. Det er nu ganske vist Raadets Hensigt at nedlægge Strædet og at benytte det i Forbindelse med den til den gamle Provstegaard (nu Kæmnerkontor) hørende Have (mærket med blaåt Kryds) til et offentligt Anlæg, saaledes at der vedbliver at være offentlig

Færdsel for Gaaende ad en Gangsti fra Domkirkepladsen til Rosensgade, medens Kørsel ad denne Vej altsaa ikke vil kunne finde Sted. Det er muligt, at det paatænkte offentlige Anlægs Beplantning vil skjule Andragerens Butik for dem, der færdes paa Domkirkepladsen.

Men Raadet har anset det for ganske utvivlsomt, at en saadan Disposition over Raadhushusstræde er fuldt berettiget. Der tilkommer formentlig en Kommunalbestyrelse Raadighed over de til offentlig Brug udlagte Pladser, Gader og Veje, saavidt og saa længe som der ikke kan paavises nogen særlig Indskrænkning i denne Raadighed. Men til saaledes at indskrænke Kommunens Ret til fri Raadighed over en nedlagt Gades Terræn er det formentlig ikke tilstrækkeligt, at en Grundejer mener, at den paatænkte Disposition over Arealet mulig kan volde ham nogen Ulempe f. Eks. betage ham Udsigten over en Gade, som han hidtil har haft Udsigt over, naar han ikke kan bevise, at der tilkommer ham en særlig Ret til Gadens vedblivende Bestaaen, enten derved, at Gaden er nødvendig som Adgang til Ejendommen eller paa anden Maade. Men saadan særlig Ret tilkommer ikke Andrageren m. H. t. Raadhushusstræde, idet hans Grund slet ikke støder til Strædet.

Kommunen ejer tværtimod Grundene paa begge Sider af Strædet i dets hele Udstrækning. Iøvrigt kan det end ikke indrømmes, at der derved, at Strædet anvendes til offentlig Anlæg, sker Andragerens Ejendom nogen væsentlig eller paa viselig Skade eller Ulempe.

Formanden gik ud fra, at Ejeren af Nr. 12 paa Rosensgade ikke kunde have Ret til at forlange Raadhushusstræde opretholdt, idet hans Ejendom ikke stødte op til denne Gade, men kun havde Udsigtsret dertil. Desuden maatte det hævdes, at Kommunen havde fri Ret til nedlagte Gaders Arealer, med mindre der kunde paavises bestemte Grunde til Hinder derfor. Sagen maatte endelig anses for yderlig klar derved, at den nedlagte Gade kun skulde udlægges til offentlig Brug.

Magnus Nielsen var ikke af samme Mening som Formanden og troede ikke, man saaledes uden videre kunde nedlægge en Gade. Klagerens Ejendom laa midt for Raadhushusstræde, og at dette forhøjede dens Værdi, maatte anses for ubestridelig. Ganske vist kunde det være ret tiltalende, at Arealet blev omdannet til et Anlæg, men derved mistede Ejendommen den formendige Ret til at ligge lige ud for en offentlig Gade. Desuden kunde det næppe tænkes, at en saa kostbar Plads længe fik Lov at ligge ubebygget hen, og blev den bebygget, vilde saavel Nr. 12 paa Rosensgade som Naboejendommene lide derved.

Vestesen henstillede, at man fik et Kort over Ordningen. Hidtil havde man fra Nr. 12 kun haft

Udsigt til Fængselsmuren og den kedsommelige Gade, hvorimod Ejendommen efter den foreslaaede Plan vilde komme til at ligge lige overfor et kønt Anlæg. Desuden kunde det paavises, at Afstanden fra Ejendommen til de store Færdselsaarer ikke vilde blive forøget. Ejendommen vilde saaledes ikke i nogen Maade komme til at lide Skade.

Nørgaard kunde ikke forstaa Hr. Magnus Nielsen, da Forholdene for de paagældende Grundejere vilde blive langt smukkere, naar Planen blev udført,. Da Provsteboligen blev erhvervet, og man var enig om, at den skulde lægges sammen med Raadhuset, var der ingen, der rejste Protest. Ejeren af Nr. 12 vilde faa lige saa nem Adgang til Hovedfærdselsaarerne som nu. Kun vilde han faa lidt længere at køre, naar han skulde køre til Kirke, men ikke engang den Grund kunde anføres, da han, naar han skulde have Barn i Kirke, alligevel skulde om til Kirkens Hovedindgang. Der syntes derfor ikke at være nogen Grund til at tage Hensyn til Klagen, og der var ingen Anledning til at beklage Manden, som kun kunde have Vinding af Planen.

Magnus Nielsen beklagede at Hr. Nørgaard ikke forstod ham. Det havde han nu hørt flere Gange, men han haabede, at andre bedre forstod ham. Han kunde slutte sig til Hr. Vestesens Tanke om at kortlægge Arealet, saa havde man dog noget at holde sig til. Ved at omdanne Gaden til et Anlæg vilde man kun stikke Blaar i Øjnene paa Ejendomsbesidderne, for ganske vist vilde Forholdene i Øjeblikket blive mere tiltalende, men om de vilde blive det i Fremtiden, var et meget stort Spørgsmaal. Man vilde kort sagt begaa en Uretfærdighed mod Ejeren, som maatte være berettiget til at fordre Erstatning.

Jakob Jensen kunde maaske nok tænke sig, at der engang vilde blive bygget paa Anlæggets Grund; men derved vilde Fremtiden jo netop blive lysere for den paagældende Ejendom, som nu laa paa et øde Sted. Forøvrigt var Gaden nu spærret hver Lørdag, og det havde Manden ikke klaget over. Han kunde godt støtte Forslaget om at faa optaget et Kort over Arealet, men dermed var det ikke absolut givet, at Pladsen altid skulde benyttes, som Kortet viste.

Mikael Johansen var i det sjældne Tilfælde at være enig med Hr. Jakob Jensen, idet han syntes, at Ejendommens Værdi vilde blive forøget ved Planens Gennemførelse. Han kunde ikke indse, at der kunde indvendes noget som helst imod at omdanne Arealet til et Anlæg, og syntes, man skulde benytte enhver Lejlighed til at pynte op omkring den gamle, smukke Domkirke. Nr. 12 havde vundet ved, at Fængselsmuren var kommet ned, og den vilde vinde yderlig ved Anlægget.

Magnus Nielsen var klar over, at Anlægget vilde blive smukt og pænt, saa Ejeren af Nr. 12 vilde ikke straks lide noget Tab; men den Dag kunde komme, da Kommunen tog en anden Bestemmelse, og saa vilde Ejendommens Ret til at ligge ud for en offentlig Gade være tabt.

Filtensborg anførte, at Juristerne i Byraadet, da Provsteboligen blev købt, var enige om, at Kommunen havde Ret til at nedlægge Raadhusstræde.

Formanden hævdede, at et Kort ikke i al Evighed kunde være bindende for Pladsens Anvendelse. Kommunen havde Ret til at udnytte indvundne Arealer, og Ejeren af Nr. 12 kunde ikke lide nogen Skade ved Forandringen. For Øjeblikket var det afgørende, at Klageren ikke havde hverken Grund eller Berettigelse til at klage over den tilsigtede Benyttelse. Det vilde være tidsnok at klage, naar Pladsen engang skulde anvendes i andet Øjemed

Det vedtoges at svare overensstemmende med Forslaget under Vedlæggelse af en Skitse, der viser, hvordan Anlægget foreløbig tænkes.

Udenfor Dagsordenen henstillede

10. Samuelsen til Brolægningsudvalget at forbedre Færdselsforholdene ved Horsensgade, saaledes at Børnene kunde komme tørskoet over til Skolen ved Ingerslevs Avenue. Man havde nok nogle gamle Fliser eller Brosten, der her kunde faa en god Anvendelse.

Nørgaard vilde i denne Forbindelse henstille til samme Udvalg at gøre noget ved Overgangen over Frederiksballe ved Sønderalle, saaledes at Byraadsmedlemmerne kunde komme tørskoet til Tinghuset.

Vestesen lovede at se paa de paagældende Forhold.

11. Mikael Johansen vilde i Anledning af Skolebranden i Amerika spørge Skoleudvalget, om vore Skoler var saaledes indrettet, at Børnene i Ildebrandstilfælde hurtig kunde komme ud, særlig om Dørene gik ud ad. Hvis dette sidste ikke var Tilfældet, vilde han henstille, at Dørene blev vendt.

Jakob Jensen troede ikke, der var synderlig Brandfare i nogen af Skolerne, da de var bygget af Grundmur og næsten alle havde Varmeapparat. I den sidst byggede Skole var Brandfare saa at sige udelukket, da kun Borde og Bænke var af Træ. Dørene vendte ikke ens i alle Skolerne, men forøvrigt kunde der disputeres om, hvorvidt det var bedst, de gik ind eller udad. Under en Panik kunde det faa skæbnesvangre Følger, at Dørene gik udad,

idet Tømningen af Klasserne kunde gaa langt mere regelmæssig, hvis Lærerne beherskede Udgangene til Korridorerne

Mikael Johansen havde mest tænkt paa Yderdørene og henstillede, at disse overalt i Skolerne kom til at gaa udad.

Muller havde to Gange oplevet Panik i en Skole og mente at have erfaret, at det vilde være heldigst, om Dørene alle gik udad. Kun i een af Skolerne, den i Vestergade, kunde der siges at være virkelig Brandfare. Hvis der kom Ild paa der, kunde der let ske noget frygteligt. I Udlandet var det som Regel forbudt at lade Dørene gaa indad, men for Resten havde de fleste Klasseværelser hos os flere Udgange. Hovedsagen var Skolernes Disciplin, og det kunde nok siges, at med den gode Tugt, der fandtes i vore Skoler, var Brandfaren ikke overhængende. Han kunde ikke anse det for heldigt at holde egentlige Uheldsøvelser.

Nørgaard ansaa det for rigtigt, at Yderdørene gik udad og ikke var afaaasede, og spurgte, om Hoveddøren paa Skolen i Paradisgade altid var aaben.

Muller vidste nok, at Hoveddøren til Skolen i Paradisgade tidligere blev laaset under Skoletiden, men om den blev det mere, vidste han ikke. Særlig ved denne Skole med dens smalle Gange vilde det være rigtigt, at Yderdørene stod aabne.

Jakob Jensen mente, at Overlærerne maatte bære Ansaret for, om Dørene var aabne eller lukkede. Skolen i Paradisgade havde 4 Udgangsdøre foruden Midterdøren, saa Faren kunde ikke være overhængende. Skolen i Vestergade havde kun eet Trappeløb, men den var nu benyttet i mange Aar uden noget Uheld og kunde nok, hvis der herskede god Disciplin, ryddes i faa Minutter.

Nørgaard havde ikke ønsket at bebrejde Skoleudvalget noget, men havde anset det for en Pligt at gøre opmærksom paa, at Hoveddøren til Skolen i Paradisgade i alt Fald tidligere altid var aflaaset. Der var vel flere Udgange, men under en Panik vilde Børnene først søge til Hoveddøren, som derfor helst skulde være aaben.

Jakob Jensen vidste, at den omtalte Dør ikke var aflaaset i Skoletiden.

Mikael Johansen gav ikke meget for Disciplinen under en Panik og haabede, at Udvalget vilde tage under Overvejelse, hvilke Foranstaltninger der kunde træffes for at formindske en mulig Brandfare.

Muller hævdede, at en fast Disciplin var Hovedmidlet til at forebygge en Panik.

